

5ED-P07: Multiple-Task Mastery Checklist: เทคนิคการประเมินผล
การเรียนรู้ด้านการเรียนรู้วิธีเรียนตามอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญ
(Multiple-Task Mastery Checklist: Learning Assessment Techniques of Learning
How to Learn in Taxonomy of Significant Learning)

พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ^{1*}

Puangpaka Paweenbampen^{1*}

บทคัดย่อ

การเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) เป็นการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่สำคัญในอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญของ Fink (2003) การเรียนรู้ประเภทนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ต่อไปในอนาคตและมีประสิทธิภาพมากขึ้น มโนทัศน์ของการเรียนรู้วิธีเรียนยังส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะให้การศึกษาแก่ตนเอง

Multiple-Task Mastery Checklist เป็นเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้วิธีเรียน ตามอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญของ Fink ซึ่งเป็นเทคนิคการประเมินที่มีโครงสร้างเป็นทางการสำหรับการประเมินเพื่อพัฒนาแบบหลายขั้นของโครงการ โดยการระบุลำดับของกิจกรรมในโครงการและมีกระบวนการสร้างความเชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาเป็นลำดับขั้นไปพร้อมกัน ด้วยวิธีการนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้เรียนสามารถก้าวไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงแก้ไขได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้เหมาะสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติของการประเมินเพื่อพัฒนา การประเมินตนเอง การประเมินโดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และการประเมินผลลัพธ์

คำสำคัญ: เทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ แบบตรวจสอบการเรียนรู้ การเรียนรู้วิธีการ อนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญ

Abstract

Learning how to learn is the one kind of major categories in the Fink taxonomy of significant learning. This kind of learning enable students to continue learning in the future and to do so with greater effectiveness. The concept of learning how to learn also promotes lifelong learning, self-directed learning and helping learner educate themselves.

Multiple-Task Mastery Checklist is a learning assessment technique of learning how to learn in Fink's Taxonomy of Significant Learning. It provides a structured format for carrying out a multistage formative assessment of formal project. It involves identifying the sequence of project activities and ensuring that students master each one in series prior to moving forward to the next one. This approach can ensure that students are advancing towards their learning goals and that they receive feedback on their progress so that they can make correction as needed. This learning assessment technique is suitable for higher education learner. As a result, learner benefit in many aspects; formative assessment, self-evaluation, evaluation checklist and outcome-based evaluation.

Keywords: Learning Assessment Techniques, Multiple-Task Mastery Checklist, Learning How to Learn, Taxonomy of Significant Learning

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง

¹ Faculty of Education, Suan Dusit University, Lampang Campus

* Corresponding author. E-mail: puangpaka_paw@dusit.ac.th

บทนำ

ในปี 2003 Fink ได้นำเสนออนุกรมวิธานการเรียนรู้อันเป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เรียกว่า อนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญ (taxonomy of significant learning) อันประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้ 6 มิติ คือ 1) มิติความรู้พื้นฐาน (foundational knowledge) 2) มิติการประยุกต์ใช้ (application) 3) มิติการบูรณาการ (integration) 4) มิติของมนุษย์ (human dimension) 5) มิติการดูแลเอาใจใส่ (caring) และ 6) มิติการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) การเรียนรู้ทั้ง 6 มิติ ไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นลำดับขั้นแต่จะเกิดขึ้นในลักษณะเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความโดดเด่นในวาทกรรมของนโยบายทางการศึกษาระดับชาติอันหนึ่ง คือ มโนทัศน์ของการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) อันเป็นมโนทัศน์มีศักยภาพสูงในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Black et. al, 2006) รวมถึงช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะให้การศึกษาแก่ตนเองและสามารถกำกับติดตามการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Novak & Gowin, 1984) ซึ่งคุณค่าของการเรียนรู้ประเภทนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในอนาคตและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประเภทนี้ (Fink, 2003) การที่ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไรตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่นั้นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไรตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ และการประเมินผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ การสะท้อนความคิด และการทบทวนไตร่ตรอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองด้วย (Wiggins, 1998)

Barkley และ Major (2016) ได้นำเสนอเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ (learning assessment techniques) จำนวน 50 เทคนิค โดยสังเคราะห์เทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้จากแนวคิดการประเมินในชั้นเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการสร้างความยึดมั่นผูกพันของผู้เรียน จากนั้น จำแนกเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ตามอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญของ Fink (Fink's taxonomy of significant learning) ทั้ง 6 มิติที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ในมิติการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) เทคนิคหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการกำกับติดตามการเรียนรู้ ของตนเองและสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น คือ multiple-task mastery checklist

วิธีการศึกษา

การสังเคราะห์องค์ความรู้ใช้กระบวนการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (qualitative synthesis) คือ การศึกษาจากหนังสือ ตำรา เอกสาร หรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้าจากเอกสารที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ กำหนดวัตถุประสงค์และคำถามสำหรับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้วิธีการ (learning how to learn) multiple-task mastery checklist, formative assessment, assessment as learning, keys evaluation checklist กำหนดวิธีการสืบค้นทั้งจากเอกสารฉบับจริงที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มและเผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต สกัดข้อมูลเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกับประเด็นที่สนใจ จากนั้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงความรู้

ผลการศึกษา

Multiple-Task Mastery Checklist: เทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้วิธีเรียน

การเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้วิธีการเป็นผู้เรียนที่ดีขึ้น การเรียนรู้ที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสืบสอบ การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง ซึ่งคุณค่าของการเรียนรู้ประเภทนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในอนาคตและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ Fink (2003) ได้ให้นิยามของการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) อยู่สามแนวทาง *แนวทางที่ 1* เรียนรู้วิธีการเป็นผู้เรียนที่ดีขึ้น (learning how to be a better student) เป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ต้องการเพื่อที่จะเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น *แนวทางที่ 2* เรียนรู้วิธีการสืบสอบหรือการสร้างองค์ความรู้ (learning how to inquire and construct knowledge) เป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละศาสตร์ด้วยตนเอง โดยการตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง จากนั้นรวบรวมผลที่ได้จากการค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ผสมเข้ากับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ *แนวทางที่ 3* เรียนรู้การเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง (learning how to be a self-directing learner) เป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง นั่นคือผู้เรียนต้องเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (learner-controlled activities) และมีการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-managed learning)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) ที่มีเป้าหมายเพื่อการเป็นผู้เรียนที่ดีขึ้นมักเป็นการส่งเสริมทางอ้อม โดยเริ่มจากการออกแบบรายวิชาตามลำดับของหลักสูตรที่แก้ไขปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน ส่วนเป้าหมายเพื่อเรียนรู้วิธีการสืบสอบหรือการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนั้น ส่งเสริมโดยการฝึกให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการสืบสอบความรู้ การให้ข้อมูลป้อนกลับ รวมถึงการวิเคราะห์ความรู้ที่ได้สร้างขึ้น และเป้าหมายสุดท้าย การเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง สามารถส่งเสริมโดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสนะทนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของตนเองและฝึกออกแบบการสร้างแผนการเรียนรู้หรือกลยุทธ์ในการเรียนรู้เอง รวมถึงสะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้ออกแบบ (Fink, 2003)

เทคนิค multiple-task mastery checklist เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการประเมินบนฐานของการประเมินเพื่อพัฒนาแบบหลายขั้น (multistage formative assessment) ในลักษณะของ การประเมินขณะเรียนรู้ (assessment as learning) มีเป้าหมายเพื่อนำการประเมินมาเป็นกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมการคิดอภิปราย หรือการรู้คิด (metacognition) ของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จากนั้นเชื่อมโยงการเรียนรู้และการประเมินด้วยตนเอง แนวคิดการประเมินขณะเรียนรู้ (assessment as learning) จะนำการประเมินเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ โดยการบูรณาการกระบวนการประเมิน ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีเครื่องมือ ช่วยให้ผู้เรียนยึดติดกับการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนต้องเป็นนักคิดเชิงรุกที่นำข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ (Earl, 2014)

เทคนิค multiple-task mastery checklist นั้น ใช้สำหรับการประเมินการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องทำโครงการ มีการระบุลำดับของกิจกรรมในโครงการ และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาเป็นลำดับขั้นพร้อมกัน อาทิ การจัดนิทรรศการ การแสดงผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียน การทำโครงการวิจัยหรือโครงการ ที่แสดงให้เห็นถึงทักษะของผู้เรียน (Barkley และ Major, 2016) หลักการของ Multiple-Task Mastery Checklist มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับหลักการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน (Key Evaluation checklist:

KEC) ซึ่งพัฒนาและเสนอแนวคิดโดย Scriven (2013) อันเป็นชุดของรายการหรือหัวข้อสำคัญที่ควรมีในการประเมิน เนื่องจากการประเมินเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน จำเป็นต้องมีชุดของรายการตรวจสอบหรือหัวข้อสำคัญที่เหมาะสมแม่นยำจึงจะทำให้การประเมินมีคุณภาพและเกิดประโยชน์ การประเมินลักษณะนี้จัดเป็นรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า goal-free evaluation อันเป็นรูปแบบหนึ่งที่พยายามลดความลำเอียงของการประเมินที่เน้นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจริงหรือผลทั้งหมดของโครงการในลักษณะของ outcome-based approach ทั้งในแง่ผลที่คาดหวังและผลที่ไม่ได้คาดหวัง ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2562)

เป้าหมายการเรียนรู้ของ multiple-task mastery checklist

เป้าหมายการเรียนรู้ที่สำคัญของเทคนิค multiple-task mastery checklist ประกอบด้วย 5 เป้าหมาย คือ 1) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะและกลยุทธ์การเรียนรู้ 2) ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง 3) ผู้เรียนสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสาขาวิชา และ 5) ผู้เรียนสามารถสร้างแผนการที่เป็นรูปธรรมเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจในอนาคต

เทคนิค multiple-task mastery checklist เหมาะสำหรับผู้สอนที่ต้องการนำโครงการมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนด้วยตนเองและผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนเป็นลำดับขั้นได้ วิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาที่ผู้เรียนสามารถติดตามตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนั้นและช่วยให้ผู้เรียนมุ่งไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังจะได้รับข้อเสนอแนะหรือผลสะท้อนกลับระหว่างกระบวนการเรียนรู้และทำการปรับปรุงแก้ไขได้ตามที่ต้องการ การใช้เทคนิคนี้ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้วิธีเรียน ผู้สอนต้องออกแบบรายการตรวจสอบการเรียนรู้ (check list) ตามลำดับของกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนต้องดำเนินกิจกรรมตามรายการตรวจสอบแต่ละขั้นให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นถัดไป ข้อดีของการประเมินโครงการในลักษณะนี้ช่วยให้ชิ้นงานที่มีความหลากหลายของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล โดยการจัดการข้อมูลในกระดานแผ่นเดียว และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในหลายสาขาวิชาและหลากหลายแขนงอีกด้วย (Barkley และ Major, 2016)

การนำ Multiple-Task Mastery Checklist ไปใช้

Barkley และ Major (2016) ได้เสนอแนะขั้นตอนการเตรียมการเพื่อนำเทคนิคนี้ไปใช้ในชั้นเรียนต้องดำเนินการตามวงจร LAT (LAT cycle) สามารถอธิบายได้ดังภาพที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผน (plan)

ขั้นตอนที่ 1 แจกแจงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของประเมินการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การนำไปใช้ (implement)

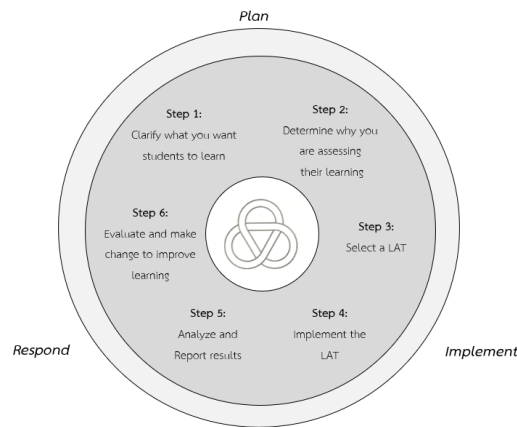
ขั้นตอนที่ 3 เลือกเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 นำเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมไปใช้

ระยะที่ 3 การตอบสนอง (respond)

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์และรายงานผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินและเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้

ภาพที่ 1 วงจร LAT

ที่มา: Barkley และ Major (2016)

หลักจากผู้สอนดำเนินการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ตามวงจร LAT แล้ว จึงดำเนินการเตรียมการเพื่อนำเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist ไปใช้ในชั้นเรียน ดังนี้

1) ระบุโครงการที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียนที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งโครงการที่มอบหมายให้ผู้เรียนดำเนินการนั้นจะเป็นโครงการเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดนิทรรศการ แสดงผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียน โครงการวิจัย หรือโครงการที่แสดงให้เห็นถึงทักษะของผู้เรียน

2) แบ่งการดำเนินงานในโครงการออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถส่งชิ้นงานบางส่วน ของโครงการให้ผู้สอนประเมินความสมบูรณ์หรือคุณภาพ

3) กำหนดวิธีการให้คะแนนผลงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนออกเป็นระดับ เนื่องจากการประเมินมีหลายขั้นตอน ผู้สอนควรทำให้การให้คะแนนเป็นสิ่งที่เรียบง่าย เช่น สมบูรณ์/ไม่สมบูรณ์ หรือ คุณภาพสูง/คุณภาพปานกลาง/คุณภาพต่ำ เป็นต้น

4) ออกแบบรายการตรวจสอบการเรียนรู้สำหรับแต่ละขั้นตอนย่อย ๆ ของโครงการ เพื่อใช้ติดตามชิ้นงานของผู้เรียน

5) สร้างคู่มือเพื่ออธิบายโครงการที่มอบหมายและความคาดหวังการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรับทราบ

การนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ผู้สอนควรเริ่มจากการอธิบายลักษณะของโครงการที่ต้องการให้ผู้เรียนดำเนินการรวมถึงขั้นตอนทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ แนะนำคู่มือ และให้เวลาผู้เรียนซักถาม เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน จากนั้นให้เวลาผู้เรียนได้ลงมือดำเนินโครงการในระยะแรกตามระยะเวลาที่กำหนดจนสำเร็จขั้นตอนตรวจสอบผลงาน ชิ้นงาน ผลผลิต หรือผลลัพธ์เกิดขึ้น ให้ระดับคุณภาพโดยมีการให้ข้อมูลป้อนกลับและให้ผู้เรียนดำเนินโครงการในขั้นต่อไปในแต่ละระยะจนแล้วเสร็จ ทุกขั้นตอนที่ดำเนินการสำเร็จ ผู้สอนต้องตรวจสอบผลงานก่อนทุกครั้งจึงจะให้ผู้เรียนดำเนินการในขั้นต่อไปได้ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการควรมีการทบทวนผลงานทั้งหมดของโครงการในภาพรวมอีกครั้ง

นอกจากนี้ บทบาทของผู้สอนในการนำการประเมินผลการเรียนรู้มาบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการประเมินขณะเรียนรู้ (assessment as learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสร้างตัวแบบและสอนทักษะการประเมินตนเอง (self-assessment) ให้กับผู้เรียน ให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการตั้งเป้าหมายและตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าในการ

เรียนรู้ของตนเอง แนะนำแบบอย่างที่ดีและงานที่มีคุณภาพที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ ร่วมกับผู้เรียน พัฒนาเกณฑ์การประเมินสำหรับแนวปฏิบัติที่ดี ให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการพัฒนาติดตามตนเองหรือการสะท้อนคิด แก่ตนเอง เพื่อตรวจสอบและตั้งคำถามเกี่ยวกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับตนเอง สร้างโอกาสที่ท้าทายให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและมีอำนาจในการเป็นผู้ประเมินตนเอง ตรวจสอบกระบวนการอภิปรายหรือการรู้คิด (metacognition) ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนรวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการประเมินตนเองและพร้อมสำหรับการเรียนรู้อยู่เสมอ (Earl, 2014)

การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล

การประเมินชิ้นงานของผู้เรียน ผู้สอนสามารถกำหนดระบบการให้คะแนนตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ได้และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับคะแนนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องพร้อมตอบคำถามที่เกิดขึ้นจากคะแนนที่ผู้เรียนได้รับเท่าที่เวลา จะอำนวย วางตารางนัดหมายผู้เรียนเพื่อสนทนาพูดคุยติดตามความก้าวหน้าการทำโครงการ นอกจากนี้ ผู้สอนไม่ควรกำหนดเกรดของชิ้นงานเนื่องจากเป้าหมายสำคัญของการประเมินด้วยวิธีนี้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนการสรุปผลการประเมิน ผู้สอนสามารถสรุปผลได้จากแต่ละหัวข้อในแบบตรวจสอบรายการและกำหนดค่าเฉลี่ยสำหรับผู้เรียนแต่ละคนหรือระดับคุณภาพของชิ้นงานโดยเฉลี่ย ผู้สอนสามารถประเมินผลจากความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของชิ้นงานในแต่ละชิ้นและคุณภาพของผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตาราง

ประโยชน์ของ Multiple-Task Mastery Checklist

Multiple-Task Mastery Checklist เป็นเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อใช้ประเมินโครงการที่ผู้สอนต้องการนำโครงการมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้ หลักการสำคัญของ Multiple-Task Mastery Checklist เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา (formative assessment) โดยใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (assessment as learning) เน้นให้ผู้เรียน มีบทบาทในกระบวนการประเมินและกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับการประเมินด้วยตนเอง แนวคิดการประเมินในลักษณะ assessment as learning จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาและ ฝึกทักษะสำคัญในการเป็นนักคิดเชิงวิพากษ์ที่สามารถสะท้อนคิดและวิพากษ์ การเรียนรู้ของตนเองได้ ในส่วนนี้ผู้เรียนต้องเป็นผู้กระตุ้นตนเองและนำความรู้ความสามารถมาใช้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในชีวิตของตนเองโดยไม่รอครูหรือผู้สอนเป็นผู้บอกว่สิ่งใดคือคำตอบที่ถูกต้อง การประเมินที่มีประสิทธิภาพ ยังมอบอำนาจให้ผู้เรียนในการตั้งคำถามเพื่อสะท้อนคิดอย่างพินิจพิเคราะห์ สำหรับการเรียนรู้ของตนเอง เมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ไปข้างหน้าโดยใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ของตนเอง สร้างสิ่งใหม่ที่มีความหมาย เกิดทักษะการตรวจสอบตนเองในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไปกับการไม่รู้ (Earl, 2014) นอกจากนี้ Multiple-Task Mastery Checklist ยังใช้หลักการของการประเมินตนเอง (self-evaluation) ผ่านเครื่องมือที่เป็นแบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) ในรูปแบบการประเมินแบบ goal-free evaluation และเน้น การประเมินผลที่เกิดขึ้นจริงหรือผลทั้งหมดของโครงการในลักษณะของ outcome-based approach ผู้เขียนจึงสังเคราะห์ประโยชน์ของ Multiple-Task Mastery Checklist ที่สอดคล้องหลักการที่กล่าวมาข้างต้น รายละเอียดดังตารางที่ 1

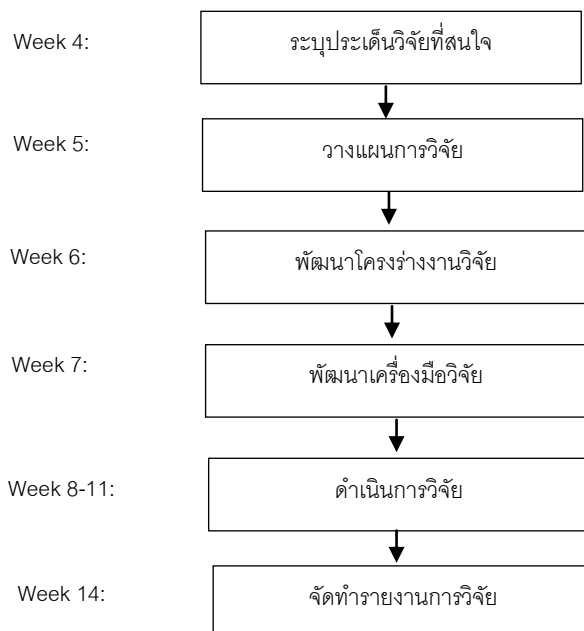
ตารางที่ 1 ประโยชน์ของ Multiple-Task Mastery Checklist

หลักการ	คุณค่า	แหล่งอ้างอิง
การประเมินเพื่อพัฒนา (formative assessment)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนได้ข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงการสอนในหลากหลายวิธี สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ระหว่างดำเนินการสอนเมื่อพบว่ากลยุทธ์ที่วางแผนไว้ผู้เรียนไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายได้ 2. ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองเพื่อเดินทางไปสู่เป้าหมาย การเรียนรู้โดยผู้เรียนสืบหาเทคนิคการเรียนรู้หรือเครื่องมือที่จะลบข้อบกพร่องการเรียนรู้ของตนเอง 3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดอภิปรายหรือการรู้คิด (metacognition) ของตนเอง 	Isrealite (1983) Earl (2014)
การประเมินตนเอง (self-evaluation)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนเรียนรู้การบริหารจัดการตนเองโดยดำเนินการตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-instruction) และดำเนินการเสริมแรงตนเอง (self-reinforcing) ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด 2. ผู้สอนได้ข้อมูลสำหรับการพัฒนาระหว่างการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่ผู้สอนไม่สามารถทำการทดสอบหรือทำการประเมินไม่ได้ 3. เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ทำให้ผู้สอนทราบถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน 4. ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองที่เกิดขึ้นระหว่างการประเมินตนเอง 5. ลดระยะเวลาในการให้งานเพื่อตัดเกรดผู้เรียน และผู้สอนสามารถนำเวลาไปทำงานอย่างอื่นที่สำคัญมากกว่าได้ 6. ผลการประเมินนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอันสอดคล้องกับปรัชญาการประเมินและมีบทบาทสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา 	Isrealite (1983); Casciato (2007); สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559)
แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นเครื่องมือช่วยในการจดจำ ลดความเสี่ยงที่ผู้ประเมินจะลืมตรวจสอบตรวจสอบสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นการลดข้อผิดพลาดของการละเลย 2. ลดอคติหรือความลำเอียงในตัวผู้ประเมิน (halo effect) โดยบังคับให้ผู้ประเมินพิจารณาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินแบบแยกส่วน 3. ลดอิทธิพลของ Rorschach effect ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ผู้ประเมินจะตัดสินคุณค่าจากกลุ่มข้อมูลขนาดใหญ่ โดยการแยกการตัดสินในมิติที่แยกย่อยและสร้างข้อสรุปการประเมินจากการตัดสินส่วนย่อยเหล่านี้ 4. สามารถพัฒนาได้ง่ายกว่าการอธิบายด้วยทฤษฎี ดังนั้น ผู้ประเมินสามารถทำการประเมินหรือวินิจฉัยในสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้ 	Stufflebeam (2000); Scriven (2007)
การประเมินแบบ goal-free evaluation	ลดความเสี่ยงของการประเมินที่เน้นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจริง (actual effect) หรือผลทั้งหมดของโครงการทั้งในแง่ผลที่คาดหวังและผลที่มีได้ คาดหมาย เช่น ผลข้างเคียง ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ	ศิริชัย กาญจนวาสี (2562)
การประเมินแบบ outcome-based approach	1. สามารถตรวจสอบประสิทธิภาพของการเรียนรู้ สะท้อนการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่เกิดขึ้นจริงระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับกระบวนการซักถามและตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ที่เฉพาะเจาะจงและข้อบกพร่องของ	Schalock, 2001; Raupach และคณะ (2011); Mikasa, Cicero และ Adamson (2013)

หลักการ	คุณค่า	แหล่งอ้างอิง
	<p>หลักสูตร</p> <p>2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนำผลการประเมินไปใช้ โดยผู้ให้สารสนเทศจากการประเมินเป็นผู้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลสำคัญ</p>	

ตัวอย่างการนำไปสู่การปฏิบัติ

ผู้สอนตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของเรียน ว่าสามารถวางแผนการดำเนินโครงการวิจัยและลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองจึงนำเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist มาใช้โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลำดับกิจกรรมของ Multiple-Task Mastery Checklist

จากนั้น กำหนดรายละเอียดของงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องทำรวมถึงหลักฐานที่แสดงการเรียนรู้แต่ละลำดับขั้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การมอบหมายงานตามเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist

Week Assigned	Student Task	Teacher Response	Date Mastered
4	ศึกษางานวิจัยจากบทความวิจัยหรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่นักเรียนสนใจเป็นงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไม่เกิน 10 ปี (ปี พ.ศ. 2554-2563) อย่างน้อย 5 งานวิจัย แล้วสรุปประเด็นวิจัยที่พบเป็นผังมโนทัศน์	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผังมโนทัศน์ ประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่สนใจให้กับเพื่อน รับทราบ ร่วมกันวิพากษ์ความเป็นไปได้ในการต่อยอดเป็นงานวิจัย ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับชิ้นงานและแนะนำแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม	
5	วางแผนการดำเนินงานวิจัย โดยคำนึงถึงการออกแบบการสุ่มตัวอย่าง การออกแบบการวัด	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอ ผังมโนทัศน์ของโครงร่างการวิจัย ร่วมกันวิพากษ์ถึงความเชื่อมโยงของ	

Week Assigned	Student Task	Teacher Response	Date Mastered
	และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยจัดทำเป็นผังมโนทัศน์	การออกแบบ การสุ่มตัวอย่าง การออกแบบการวัดและการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้สอนให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนางาน	
6	เขียนโครงงานวิจัยตามที่ได้รับข้อเสนอแนะในสัปดาห์ที่ 4	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงงานวิจัย และผู้สอนประเมินคุณภาพของโครงงานวิจัยตามแบบประเมินโครงงานวิจัย (ภาคผนวก จ.)	
7	สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้สอนให้ข้อเสนอเพื่อพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือวิจัย	
8-11	ดำเนินการวิจัยตามแผนการดำเนินงานวิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย และแบ่งปันประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัย ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขสถานการณ์ รวมถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในขั้นตอนดำเนินงาน	
14	จัดทำรายงานการวิจัยตามรูปแบบที่กำหนด และส่งผ่านระบบ WBSC-LMS	เมื่อถึงกำหนดส่ง นักศึกษานำเสนอรายงานการวิจัยให้ผู้สอนรับทราบและสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้จากกระบวนการทั้งหมด	

สรุป และอภิปรายผล

เทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้วิธีเรียน ตามอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญมีหลายวิธี ซึ่งเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนบนฐานของการประเมินขณะเรียนรู้ (assessment as learning) โดยใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม ในกระบวนการประเมินและกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับการประเมินด้วยตนเอง เหมาะสำหรับผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านโครงการ การนำเทคนิคนี้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผู้สอนต้องเข้าใจหลักการนำไปใช้ตามวงจรของ LAT โดยเริ่มจากการระบุสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมายของประเมินการเรียนรู้ การเลือกเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม การนำเทคนิคการประเมินผล การเรียนรู้ที่เหมาะสมไปใช้ การวิเคราะห์และรายงานผลการเรียนรู้ และท้ายสุดการประเมินและเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้

เห็นได้ว่าเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist เป็นทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการประเมินไปพร้อมกัน สามารถนำไปเป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิธีเรียน (learning how to learn) ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ตามนิยามที่ Fink (2003) ได้กล่าวไว้สามแนวทาง นั่นคือเรียนรู้วิธีการเป็นผู้เรียนที่ดีขึ้น เรียนรู้วิธีการสืบสอบหรือการสร้างองค์ความรู้ และเรียนรู้การเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง อันส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในหลายแง่มุมไม่ว่าจะเป็นเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา (formative assessment) การประเมินตนเอง (self-evaluation) การประเมินโดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) การประเมินแบบ goal-free evaluation และการประเมินแบบ outcome-based approach

ทั้งนี้ ข้อดีสำหรับการนำเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist ไปสู่การปฏิบัตินั้น ผู้สอน สามารถออกแบบการนำไปใช้ได้ทั้งในระบบการจัดการเรียนรู้แบบ onsite และการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning)

โดยติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่าน LMS หรือติดตามผ่านระบบการแบ่งปันไฟล์ข้อมูล เช่น Dropbox หรือ Google Docs เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist ไปใช้ ในชั้นเรียนยังพบไม่มากนัก แต่เอกสารและงานวิจัยที่พบส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอในเชิงแนวคิดและทฤษฎี ดังนั้น การนำเทคนิค Multiple-Task Mastery Checklist ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ สำหรับการศึกษเพิ่มเติมในอนาคต รวมถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาตามอนุกรมวิธานการเรียนรู้ที่สำคัญ (taxonomy of significant learning) Fink (2003) อันมีความหมายต่อการพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

คำขอบคุณ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยได้รับทุนอุดหนุน จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เลขที่สัญญา 634017 จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2562). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barkley, E. F., & Major, C. H. (2016). *Learning assessment techniques: A handbook for college faculty*. Jossey-Bass.
- Black, P., McCormick, R., James, R., & Pedder, D. (2006). Learning how to learn and assessment for learning: A theoretical inquiry. *Research Paper in Education*, 21(2): 119-132.
- Casciato, D. M. (2007). *Effect of a self-evaluation checklist on quality of student teachers' scripted lesson plans*. A Thesis in Special Education, The Pennsylvania State University.
- Earl, L. M. (2014). *Assessment as learning: Using classroom assessment to maximize student learning*. A SAGE Company.
- Fink, L. D. (2003). *Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college courses*. Jossey-Bass.
- Isrealite, L. (1983). *The use of student self-evaluation data during formative evaluation*. A dissertation for the degree doctor of philosophy, Arizona State University.
- Mikasa, A. W., Cicero, T. F., & Adamson, K. A. (2013). Outcome-based evaluation tool to evaluate student performance in high-fidelity simulation. *Clinical Simulation in Nursing*, 9(9): e361-e367.
- Novak, J. D., & Gowin, D. B. (1984). *Learning how to learn*. Cambridge University Press.
- Raupach, T., Münscher, C., Beißbarth, T., Burckhardt G., & Pukrop, T. (2011). Towards outcome-based programme evaluation: Using student comparative self-assessments to determine teaching effectiveness. *Medical Teacher*, 33(8): e446-e453.
- Schalock, R. L. (2001). *Outcome-based evaluation*. Plenum Publishers.
- Scriven, M. (2007). *The logic and methodology of checklists*. Michigan: The Evaluation Center, Western Michigan University. https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/logic&methodology_dec07.pdf.
- Scriven, M. (2013). *Key evaluation checklist (KEC)*. Michigan: The Evaluation Center, Western Michigan University. http://michaelscriven.info/images/KEC_10.27.14.pdf.
- Stufflebeam, D. L. (2000). *Guidelines for developing evaluation checklists: The checklists development checklist (CDC)*. Michigan: The Evaluation Center, Western Michigan University. https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/guidelines_cdc.pdf.
- Wiggins, G. P. (1998). *Educative assessment: Designing assessments to inform and improve student performance*. Jossey-Bass.